



## Konflikt interesów przy realizacji celu publicznego w instytucji wywłaszczenia nieruchomości

Karolina Muzyczka | Kolegium Jagiellońskie – Toruńska Szkoła Wyższa  
<https://orcid.org/0000-0003-0569-1966>

### Streszczenie

**Słowa kluczowe:**  
interes prywatny,  
interes publiczny,  
cel publiczny, prawo  
własności

Konflikty wartości, jakie towarzyszą ludzkości od zarania powstawania organizacji społecznych, bardziej lub mniej sformalizowanych, są przyczyną nie tylko wielu sporów, zwłaszcza wojen i rewolucji, ale także rozważań filozoficznych czy prawnych nad możliwymi sposobami ich rozwiązania. Niewątpliwie jeden z obszarów takich sporów znajduje się na granicy pomiędzy interesem publicznym a interesem prywatnym w kontekście kwestii wywłaszczenia na cele publiczne. Zatem celem niniejszego artykułu będzie zdefiniowanie tych pojęć z punktu widzenia piśmiennictwa, orzecznictwa i ustawodawstwa.

Aspektem możliwego konfliktu interesów jest uprawnienie i jednocześnie obowiązek władzy publicznej do zaspokajania potrzeb ogólnospołecznych, nawet kosztem naruszenia w jakiś sposób interesu jednostki. Budowa dróg, lotnisk czy obiektów sportowych wymaga pozyskiwania przez właściwe organy administracji publicznej terenów pod realizację celów publicznych. Drogą do realizacji tych celów jest stosowanie w praktyce instytucji wywłaszczenia, która powoduje konflikt interesu publicznego z interesem indywidualnym.

### A conflict of interest in the implementation of a public goal in the institution of real estate expropriation (Summary)

**Keywords:**  
private interest,  
public interest,  
public purpose,  
ownership

The conflicts of values that have accompanied mankind since the emergence of more or less formalized social organizations are the cause of not only many disputes, especially wars and revolutions, but also philosophical and legal considerations on the possible ways of solving them. Undoubtedly, one of the areas of such disputes lies on the borderline between the public interest and private interest in the context of the issue of expropriation for public purposes. Therefore, the purpose of this article will be to define these concepts from the point of view of literature, case law and legislation.

An aspect of a possible conflict of interest is the right and the duty of public authorities to satisfy the needs of society, even at the cost of somehow violating

the interests of the individual. The construction of roads, airports or sports facilities requires the acquisition of land for public purposes by the competent public administration authorities. The way to achieve these goals is the practical application of the institution of expropriation, which causes a conflict of public interest with individual interest.

## Wstęp

Szczególne znaczenie dla racjonalnie funkcjonującego systemu gospodarowania przestrzenią jest utrzymanie równowagi między interesem publicznym a interesem prywatnym w procesie realizacji celu publicznego. Celem artykułu będzie zdefiniowanie tych pojęć z punktu widzenia piśmiennictwa, orzecznictwa i ustawodawstwa. Postawiono w nim tezę badawczą, że przepisy dotyczące wywłaszczenia nieruchomości, co do zasady, równoważą interes prywatny i interes publiczny w procesie wywłaszczenia. Uzasadnienie to opiera się nie tylko na analizie literatury, orzecznictwa, lecz także na podstawie regulacji prawnych. Nie można jednak nie zauważyć, że bardzo szeroki zakres inwestycji publicznych, zwłaszcza podejmowanych przez administrację państwową, prowadzi do licznych konfliktów pomiędzy interesem prywatnym a publicznym. Wprawdzie interes publiczny jest jedną z najważniejszych klauzul generalnych w prawodawstwie polskim, jednak na gruncie prawa nie doczekał się on uniwersalnej definicji legalnej. Klauzula interesu publicznego jako pojęcie prawne z istoty jest obszerne i trudne do jednoznacznego interpretowania (Modliński 1932: 16).

W ramach metodologii w artykule przeprowadzono kwerendę literatury i źródeł. Następnie za pomocą metody prawno-empirycznej przeprowadzona została analiza zgromadzonego materiału. Wnioski z tej analizy posłużyły w dużej mierze opisaniu interesu publicznego i prywatnego, metodzie wyważenia obu interesów, a następnie opisaniu procesu ochrony interesu jednostki w postępowaniu wywłaszczeniowym. Następnie zastosowano metodę prawno-analityczną, stąd też w pracy dokonano analizy poglądów doktryny na określone zagadnienia dotyczące instytucji interesu prywatnego i publicznego. W celu wyjaśnienia znaczenia ochrony interesu prywatnego przed wywłaszczeniem odniesiono się do przepisów zawartych w systemie anglosaskim i europejskim, stosując metodę prawno-porównawczą.

## Interes prywatny a interes publiczny w poglądach doktryny

Klauzula interesu publicznego jako pojęcie prawne z istoty jest obszerne i trudne do jednoznacznego interpretowania. Zatem rodzi się pytanie, jak zdefiniować interes prywatny i publiczny? Interes publiczny nie jest pojęciem samoistnym, jego znaczenie jest zależne od kontekstu społecznego w sensie realizowania określonych wartości

akceptowanych i pożądaných w danym społeczeństwie w określonym czasie, związanych z zagospodarowaniem przestrzennym (Borkowski 2016: 445). Eugeniusz Modliński stwierdził, że: „[...] ujęcie interesu publicznego w pewien jednolity system jest niemożliwe. Wymogi interesu publicznego ulegają bowiem zmianie w każdej nieomal sytuacji prawnej. [...] Pojęcie interesu publicznego jest zbyt ogólne i ulega zmianom w miarę postępu czasu. Ścisłe określenie tego pojęcia bywa wtedy nieosiągalne, gdy je prawodawca usiłuje opisać przez wskazanie na bezpieczeństwo, spokój i porządek publiczny lub ważne względy publiczne. Stąd dla każdego konkretnego stosunku ustawodawstwo sprawę oddzielnie rozstrzyga stanowiąc, jaki w danym przypadku interes publiczny odgrywa rolę i w jakim stopniu. [...] Absolutna, wszechobejmująca definicja [interesu publicznego – przyp. autora] nigdy nie będzie możliwa do skonstruowania, jako że treść tego pojęcia zależy każdorazowo od kontekstu, dyscypliny prawa i innych prawnie istotnych warunków, poza tym stosunki prawne, w których występuje kategoria interesu publicznego, są bardziej niż inne zróżnicowane ze względu na wymiar i rozmiar występowania tej kategorii” (Modliński 1932: 16).

Interes publiczny jest uznawany za kategorię normatywną bądź traktowany jako kategoria polityczna, socjologiczna, ekonomiczna, jednak niedająca się prawnie kategoryzować (Borkowski 2016: 445). Sławomir Dudziak stwierdził, że niezaliczenie interesu publicznego do pojęć normatywnych nie mogłoby skutkować wyłączeniem spod kontroli sądu administracyjnego przypadków jego stosowania. Sąd zobowiązany jest do kontroli prawidłowości, dokonanej przez organ administracyjny, oceny stanu faktycznego z punktu widzenia wszystkich składników dyspozycji normy prawnej, w tym także tych jej elementów, które odwołują się do systemu pojęć pozaprawnych (Dudziak 1998: 197).

Niektórzy klauzulę interesu publicznego utożsamiają z klauzulą interesu społecznego (Dudziak 1998: 197). Mirosław Wyrzykowski, pisząc o interesie społecznym, stosował to pojęcie zamiennie z klauzulą interesu publicznego i stwierdził: „Względny charakter treści interesu publicznego nie oznacza jej dowolności. Dlatego wszelkie próby, nawet te, które zmierzają do określenia minimum pewności znaczenia pojęcia, muszą być powitane z uznaniem. Są to bowiem próby określenia nienaruszalnych w danych warunkach społecznych i ustrojowych granic interesu publicznego, jako dobra wspólnego” (Wyrzykowski 1986: 47). Według Andrzeja Borkowskiego interes publiczny to: „[...] potencjalna realizacja pewnych obiektywnych potrzeb zbiorowych, uznawanych w danej zorganizowanej społeczności w określonym czasie i warunkach za optymalne i konieczne, a które nie mogą być zaspokojone (osiągnięte) na płaszczyźnie swobody (wolności) jednostki w wyniku braku równowagi pomiędzy interesem jednostki (lub grupy), a interesem owej zbiorowości. Działania te wymagają zorganizowania w drodze norm prawa publicznego, które regulują treść i formę wykonania podstawowych funkcji administracji, kreując jednocześnie formę (środek) bądź prawną formę działań kształtujących sytuację prawną ich adresatów” (Borkowski 1986: 445). Wyrzykowski

wskazał, że interes publiczny to: „interes wszystkich ludzi, żyjących w ramach politycznie zorganizowanej wspólnoty, gdzie zapewniona jest realizacja określonych, legitymowanych interesów ogółu, zorganizowanego w konkretnej postaci z poszanowaniem wolności jednostki, jako niezbywalnej części składowej dobra publicznego. Realizacja i ochrona tak pojętych ogólnych interesów powinna być przy tym wymagana bezwarunkowo w celu zapewnienia egzystencji i wspólnego, pokojowego życia społeczeństwa, złożonego z grup, części składowych i jednostek mających zróżnicowane interesy i potrzeby” (Wyrzykowski 1986: 36). Franciszek Longchamps ujmował natomiast interes publiczny jako dążenie do osiągnięcia środków, które mogą zadośćuczynić zbiorowości ogólnoludzkiej, która ma charakter obiektywny i nie jest właściwością pojedynczego podmiotu, lecz przejawia się w porządku prawa podmiotowego (Longchamps 1936: 32). W opinii zaś Agnieszki Malarewicz-Jakubów cechą prawa publicznego, czyli interesu publicznego, zwłaszcza w prawie administracyjnym i konstytucyjnym, jest regulacja działalności organów administracji państwowej oraz obywateli w stosunkach z państwem. W prawie publicznym występuje prawne podporządkowanie jednostki organom administracji publicznej, a ten ustala działania w interesie publicznym, dążąc do realizacji i ochrony wartości wspólnych dla ogółu (Malarewicz-Jakubów 2014: 80).

Z kolei interes indywidualny czy prywatny utożsamiany jest z określoną korzyścią lub dążeniem do osiągnięcia tej korzyści mającej wpływ na pozycję danej jednostki, której przysługuje interes w społeczeństwie (Zieliński 2002: 169). Z zasady interes prywatny nie pokrywa się z interesem publicznym. Sprzeczność pomiędzy interesem publicznym a interesem indywidualnym nie jest immanentną cechą tej pierwszej kategorii interesu. Jak słusznie zauważa Marian Zdyb, analizowane interesy mogą być: „w pełni tożsame, może występować pomiędzy nimi pewna dysharmonia, bądź mogą pozostawać one względem siebie całkowicie obojętne” (Zdyb 1991: 219–223).

Ważną kwestią jest ustalenie relacji pomiędzy interesem publicznym a interesem jednostkowym. Nie można bowiem apriorycznie przypisywać wyższości jednemu interesowi nad drugim. Raczej oba interesy muszą być wyważone w każdej sytuacji oddzielnie. Stąd czasem pierwszeństwo będzie należeć do interesu publicznego, a czasem będzie on musiał ustąpić na rzecz interesu indywidualnego, ponieważ oba pojęcia mają charakter abstrakcyjny, a doprecyzowanie ich następuje dopiero na tle indywidualnie określonych stanów faktycznych (Stawicki 2016: 227–228).

Tym bardziej, że elementem interesu publicznego jest ochrona jednostki i „[...] bez jakościowego wartościowania (oceny) interesów indywidualnych, właściwa determinacja dobra publicznego może sprawić poważne trudności” (Bodenheimer 1962: 207). Wyrzykowski stwierdził, że „powszechnie akceptowane jest stanowisko przyjmujące, że konstytucyjna ogólna koncepcja dobra ogólnego czy interesu ogólnego nie może być formułowana w sposób jednostronny, poprzez elementy tradycyjnej »racji stanu«, lecz że w zakres dobra ogółu włączona jest ochrona jednostki, że nie może istnieć

dobro ogółu, w skład którego nie wchodziłaby, jako istotny element, wolność jednostki” (Wyrzykowski 1986: 31).

Należy jednak pamiętać, że pojęcie dobra wspólnego nie jest całkowicie tożsame z pojęciem interesu publicznego. Jak zauważa Jan Boć: „dobro wspólne realizuje się przez ochronę interesu publicznego. Ale interes publiczny nie jest celem ostatecznym, a jedynie etapem realizacji interesu indywidualnego. Bo sensem istnienia dobra wspólnego (bowiem) jest człowiek, każdy człowiek” (za: Wyrzykowski 1986: 31). Ochrona dobra wspólnego, podobnie jak ochrona interesu publicznego, jest niewątpliwie zadaniem ustawodawcy, a także organów stosujących prawo, w tym organów administracji, działających w ramach reglamentacji administracyjnej. Niemniej jednak wydaje się, że ilekroć dojdzie do ingerencji wobec interesu indywidualnego, należy mieć szczególny wzgląd na jednostkę i jej potrzeby (Wyrzykowski 1986: 33). Obywatel ma być wolny, jednakże należy odróżnić wolność od samowoli czy swawoli, naruszających interes publiczny (Izdebski 2013: 100). Trudność definiowania tych pojęć wynika z ich powiązania i wzajemnego przenikania się, co powoduje, że niełatwe jest ich rozgraniczenie. W ujęciu Marian Zimmermanna, w najszerszym znaczeniu, wyłączenie należy rozumieć jako instytucję odebrania przez państwo indywidualnych praw podmiotowych za odszkodowaniem (Zimmermann 1939: 5–6; Drozd, Truszkiewicz 1994: 124).

W związku z powyższym można stwierdzić, że w prawie administracyjnym funkcjonuje zasada wyważania interesów, przejawiająca się w takim rozstrzygnięciu spraw, które polega na proporcjonalnym uwzględnianiu dobra jednostki i społeczeństwa (Sierpowska 2007: 246).

### **Interes prywatny a interes publiczny w świetle orzecznictwa**

Zróznicowanie poglądów odnoszących się do znaczenia przesłanki interesu publicznego stało się podstawą rozważań w orzecznictwie. Zatem rodzi się tu wątpliwość co do określenia istoty roli przesłanki interesu publicznego. Posługiwanie się pojęciem interesu publicznego lub pojęciem interesu prywatnego przez ustawodawcę w tekstach aktów prawnych powoduje, że pojęcia te podlegają wykładni w procesie stosowania prawa (Wróbel 2000: 702–703; wyrok NSA z 28.08.1992, III SA 1154/92, OSP 1994, nr 4, poz. 70).

Odnoszenie pojęcia interesu publicznego do pojęcia interesu indywidualnego nie powinno budzić wątpliwości. Otóż pierwsze nie posiada szerszego znaczenia, czyli nie należy go rozumieć jako interesu publicznego stanowiącego wynik zsumowania interesów indywidualnych poszczególnych jednostek. Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 23 września 1982 r. w sprawie Sporong i Lönnroth v. Szwecja stwierdził, że należy stosować proporcjonalność między potrzebami wynikającymi z ogólnego interesu społeczeństwa i wymaganiami związanymi z ochroną podstawowych praw jednostki. Równowaga ta nie istnieje w przypadku nałożenia na jednostkę

nadmiernego ciężaru (wyrok ETPCz z 23.09.1982, 7151/75 i 7152/75A; wyrok ETPCz z 23.07.1968, nr 1474/62, 1677/62, 1769/63, 1994/63, 2126/64).

Polski Trybunał Konstytucyjny pojęcie interesu publicznego utożsamia w szczególności z dobrami chronionymi w treści art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (dalej: Konstytucja RP) (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483), do których zaliczyć należy: bezpieczeństwo publiczne, porządek prawny, ochronę środowiska, ochronę zdrowia publicznego, ochronę moralności publicznej, wolności i prawa innych osób (wyrok TK z 10.10.2001 r., K 28/01, OTK ZU 2001/7, poz. 212). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 stycznia 2002 r. stwierdził, że interes ogólny zawiera w sobie również słuszny interes jednostki (wyrok SN z 23.01.2002, II CZ 139/01, Lex nr 54446). Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 lutego 1999 r. stanowił, że „każda osoba ma prawo do poszanowania swojej własności, a jej pozbawienie nastąpić może jedynie w interesie publicznym i na warunkach przewidzianych przez ustawę oraz zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego. Powyższa zasada doznawać może wyjątków jedynie na rzecz interesu powszechnego lub interesu państwa, dotyczącego zabezpieczenia uiszczania podatków bądź innych należności lub kar pieniężnych” (wyrok TK z 25.02.1999, K 23/98). Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 13 czerwca 1979 r. w sprawie *Marckx v. Belgia* stwierdził, że przez uznanie prawa do poszanowania mienia gwarantuje w istocie (*in substance*) prawo do własności (wyrok ETPCz z 13.06.1979 r., nr 6833/74, seria A 31; wyrok ETPCz z 24.10.1986 r., skarga nr 9118/80, seria A 108).

Obydwie kategorie interesu nie są więc sobie całkowicie przeciwstawne. Podobny wniosek wynika z analizy orzecznictwa TK, zgodnie z którym interes publiczny jest wyodrębniany z uwagi na pewne interesy indywidualne, a tym samym nie może dochodzić do całkowitego rozminięcia się obydwu kategorii interesów (wyrok TK z 20.01.2002 r., K 39/00, OTK – A 2002, nr 1, poz. 4; wyrok TK z 26.04.1995 r., K 11/94, OTKZU 1995 r., cz.1, poz. 12). Zastosowane przez państwo środki ingerencji w prawa jednostki muszą być w racjonalny sposób proporcjonalne do przyświecającego im celu. W kwestii tej wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 marca 2006 r., w którym stwierdził, że „prywatność może w pewnych sytuacjach być przedmiotem ingerencji dla ochrony dobra wspólnego, jednak wkraczanie w tę sferę, również tam, gdzie w wyraźny sposób styka się ona ze sferą publiczną, musi być dokonywane w sposób ostrożny i wyważony, z należytą oceną racji, które przemawiają za taką ingerencją. Mamy bowiem do czynienia z dobrami równorzędnymi. Ograniczenia dotyczące pewnych praw chronionych konstytucyjnie mogą być wprowadzone z uwagi na dobro wspólne. Do spraw takich, zdaniem Trybunału, należy prawo do prywatności. Nie zawsze jednak dobro wspólne przeważa nad interesem indywidualnym” (wyrok TK z 20.03.2006 r., K 17/05, OTK – A 2006, nr 3, poz. 30; wyrok SN z 18.11.1993 r., III ARN 49/93, ONSC, 1994/9/181). Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż „ocena każdego konkretnego unormowania ingerującego w wykonywanie tego prawa musi być dokonywana na tle wszystkich ograniczeń już istniejących.

Jeżeli „[...] zakres ograniczeń prawa własności przybierze taki rozmiar, że niwecząc podstawowe składniki prawa własności, wydrąży je z rzeczywistej treści i przekształci w pozór tego prawa, to naruszona zostanie podstawowa treść (istota) prawa własności, a to jest konstytucyjnie niedopuszczalne” (wyrok TK z 12.01.2000 r., P. 11/98, OTK 2000, nr 1 poz. 3).

### **Relacje interesów przy realizacji celu publicznego w procesie wywłaszczenia nieruchomości**

Podstawowym elementem oceny, czy określone środki realizują zasadę słusznej równowagi i czy nie stanowią nadmiernych ciężarów jest przyznanie odszkodowania za odebranie bądź ograniczenie własności. W związku z powyższym można zadać pytanie, kiedy dojdzie do naruszenia zasady proporcjonalności odszkodowania? Do naruszenia zasady słusznej równowagi dochodzi wówczas, gdy oszacowanie wartości odebranego prawa będzie oczywiście pozbawione racjonalnej postawy, co będzie oznaczać „zasadniczą redukcję sumy odszkodowania w stosunku do wartości mienia lub gdy obniżenie odszkodowania byłoby tak znaczne, iż naruszałoby istotę prawa do odszkodowania, jako takiego (wyrok TK z 12.01.2000 r., P. 11/98, OTK 2000, nr 1 poz. 3).

Interes publiczny został zawarty w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (dalej: u.g.n.) (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1709), który określa cele publiczne. Istota celu publicznego jest ściśle powiązana z bieżącymi potrzebami społeczeństwa, co jest warunkowane względami gospodarczymi i społecznymi, ponieważ wynika z poziomu rozwoju danego społeczeństwa, a zarazem jego możliwości ekonomicznych. Zauważa się przy tym, że w miarę rozwoju cywilizacyjnego państwo, w celu zaspokojenia swoich rosnących potrzeb, coraz częściej zmuszone jest ingerować we własność jednostki. Podobny pogląd wynika z art. 112 ust. 1 u.g.n., który pozbawia jednostkę praw podmiotowych do nieruchomości przeznaczonych na cele publiczne. Odnosząc pojęcie interesu publicznego do pojęcia interesu indywidualnego, należy pamiętać, że pojęcie interesu publicznego nie jest pojęciem szerszym znaczeniowo, tj. rozumianym w ten sposób, że interes publiczny stanowi wynik zsumowania interesów indywidualnych poszczególnych jednostek. Obydwie kategorie interesu nie są więc sobie całkowicie przeciwstawne (wyrok SN z 23.01.2002 r., II Cz 139/09, Lex nr 54446). Analizowane pojęcie należałoby rozpatrywać z punktu widzenia szerszej grupy adresatów oraz korzyści, do których dążą. Owa szersza grupa adresatów jest zbiorem jednostek bliżej niezindywidualizowanych. Można podkreślić, że to, co jest korzyścią dla danej jednostki, może pozostawać w sprzeczności z korzyściami określonej grupy społecznej.

W związku z powyższym rodzi się tu pytanie, kiedy będziemy mieli do czynienia z powyższą sytuacją? Z taką sytuacją będziemy mieli do czynienia przykładowo na gruncie relacji interesów sąsiedzkich w procesie inwestycyjnym, kiedy to budowa

obiekty pozostaje w interesie inwestora, niejednokrotnie pozostając w sprzeczności z interesami właścicieli nieruchomości sąsiednich (Szewczyk 2012: 341–342). Jednocześnie sprzeczność pomiędzy interesem publicznym oraz interesem indywidualnym nie jest immanentną cechą tej pierwszej kategorii interesu. Doprecyzowując powyższe wnioski, z konfliktem interesów mamy do czynienia, kiedy wykluczają się one nawzajem, bądź realizacja jednych stanowi zagrożenie, utrudnia, a nawet uniemożliwia realizację drugich (Wyrzykowski 1986: 164). Jednakże przedmiotowe pierwszeństwo nie powoduje, co do zasady, całkowitego wykluczenia ochrony interesu prywatnego, o czym świadczy chociażby fakt, że u.g.n. przyznaje osobie, która została pozbawiona prawa majątkowego, stosowne odszkodowanie (art. 128 ust. 1 u.g.n.). Brak jednoznacznej definicji pojęcia interesu publicznego nie oznacza przyznania nadmiernej swobody organom administracji stosującym prawo. Przesłanki interesu publicznego, co do zasady, stanowią szczególnego rodzaju ograniczenie działalności administracji publicznej, mające na celu zapobieżenie samowolnemu stosowaniu prawa, a w tym wywłaszczeniu nieruchomości (wyrok TK z 12.01.2000 r., P. 11/98, OTK 2000, nr 1 poz. 3).

## Zakończenie

Konieczność respektowania konstytucyjnie rozumianego interesu publicznego wiąże administrację publiczną również w procedurze opartej na przepisach ustawy o gospodarce nieruchomościami. Niedopuszczalne jest udzielenie organom administracji publicznej, w szeroko rozumianym interesie publicznym, legitymacji do wydawania decyzji o wywłaszczeniu w sposób dowolny, bez wzięcia pod uwagę wszystkich interesów społecznych, a w dalszej kolejności także interesów indywidualnych. Ilekroć dochodzi do konfliktu pomiędzy interesem indywidualnym a interesem publicznym ustawodawca odpowiedzialny za ustanowienie przepisów prawa ma obowiązek przeprowadzenia tzw. ważenia interesów. Przy czym przez ważenie należałoby rozumieć ocenę dokonaną przez ustawodawcę w procesie prawotwórczym i skierowanym na wskazanie, który z interesów w konkretnym przypadku wymaga pierwszeństwa, a tym samym większej ochrony prawnej. Obowiązek oceny ważności interesów w konkretnej sprawie administracyjnej ciąży również w pewnym stopniu na organach stosujących prawo.

## Bibliografia

- Boć J., 2009, *Z refleksji nad dobrem wspólnym* [w:] J. Boć, A. Chajbrowicz (red.), *Nowe problemy badawcze w teorii prawa administracyjnego*, Wrocław.
- Bodenheimer E., 1962, *Prolegomena to a Theory of the Public Interest* [w:] C.J. Friedrich (ed.), *The Public Interest*, New York.
- Borkowski A., 1994, *Interes Publiczny a partnerstwo publiczno-prawne*, Bibliotekacyfrowa.pl//Content/40022/26Andrzej\_Borkowski (dostęp: 21.07.2016).



- Drozd E., Truskiewicz Z., 1996, *Gospodarka gruntami i wyłączenie nieruchomości*, Poznań – Kluczbork.
- Dudzik S., 1998, *Działalność gospodarcza samorządu terytorialnego. Problematyka prawna*, Kraków.
- Izdebski H., 2013, *Podstawy prawa publicznego [w:] Dziedziny prawa, dyscypliny i metody prawnicze*, Warszawa.
- Longchamps F., 1936, *Osobiste świadczenia wojenne*, Lwów.
- Malarewicz-Jakubów A., 2014, *Klauzule generalne i zasady słuszności*, „Białostockie Studia Prawnicze”, Białystok.
- Modliński E., 1932, *Pojęcie interesu publicznego w prawie administracyjnym*, Warszawa.
- Sierpowska I., 2016, *Wyłączeniowe postępowanie administracyjne. Wybrane zagadnienia*, „Acta Universitatis Wratislaviensis” nr LXXVI, Warszawa.
- Stawicki M., *Konflikt interesu publicznego z prywatnym na tle instytucji wyłączenia nieruchomości*, [www.annalesonline.uni.lodz.pl/archiwum/.../2012\\_\\_stawecki\\_221\\_229.pdf](http://www.annalesonline.uni.lodz.pl/archiwum/.../2012__stawecki_221_229.pdf).
- Szewczyk M., 2012 [w:] Z. Leoński, M. Szewczyk, M. Kruś, *Prawo zagospodarowania przestrzeni*, Warszawa.
- Wróbel A., 2000, *Interes publiczny w postępowaniu administracyjnym [w:] Administracja publiczna u progu XXI wieku. Prace dedykowane prof. zw. dr hab. Janowi Szreniawskiemu z okazji jubileuszu 45-lecia pracy naukowej*, Przemysł.
- Wyrzykowski M., 1986, *Pojęcie interesu społecznego w prawie administracyjnym*, Warszawa.
- Zdyb M., 1991, *Prawny interes jednostki w sferze materialnego prawa administracyjnego*, „Studium teoretyczno-prawne”, Lublin.
- Zieliński M., 2002, *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, „Warszawa.
- Zimmermann M., 1939, *Polskie prawo wyłączeniowe*, Lwów.

## Orzecznictwo

- Wyrok TSUE z dnia 14 maja 1975 r., sprawa J. Nold/KohlenundBaustoffgroßhandlung przeciwko RuhrkohleAktiengesellschaft, skarga 4/73.
- Wyrok TSUE z dnia 10 lipca 2003 r., sprawa BookerAquaculturLtd (C-20/00) and Hydro Sea food GSP Ltd (C-64/00) v. The Scottish Ministers, skarga C-20/00, C-64/00.
- Wyrok TSUE z dnia 3 września 2008 r., sprawa P, Yassin Abdullah Kadi i Al. Barakaat International Foundation przeciwko Radzie Europejskiej i Komisja Wspólnot Europejskich skarga C-402/05 P, C-415/05.
- Wyrok TSUE z dnia 5 maja 2011 r., sprawa HauptzollamtKoblenz przeciwko Kurt und Thomas Etling in GbR i Hauptzollmat Oldenburg przeciwko The odorAissen i Hermann Rohaan, skarga C-230/09, C-231/09.
- Wyrok TSUE z dnia 16 listopada 2011 r., sprawa P. Bank Melli Iran przeciwko Rada Unii Europejskiej, skarga C-548/09.
- Wyrok ETPCz z 13 czerwca 1979 r. w sprawie Marckx v. Belgia, skarga nr 6833/74, seria A 31.
- Wyrok ETPCz z dnia 23 lipca 1968 r. w sprawie BelgianLinguistic skargi nr 1474/62, 1677/62, 1769/63, 1994/63, 2126/64.
- Wyrok ETPCz z dnia 23 września 1982 r. w sprawie Sporong i Lönnroth v. Szwecja, A 52, skarga nr 7151/75 i 7152/75A.

Wyrok ETPCz z dnia 21 lutego 1986 r. w sprawie James and Others przeciwko Wielkiej Brytanii, § 45, skarga nr 8793/73, seria A.

Wyrok ETPCz z dnia 21 lutego 1986 r. w sprawie James and Others przeciwko Wielkiej Brytanii, § 45, skarga nr 8793/73, series A. 1297.

Wyrok ETPCz z dnia 24 października 1986 r. w sprawie Agosi v. Wielka Brytania, skarga nr 9118/80, seria A 108.

Wyrok ETPCz z dnia 21 lutego 1990 r. w sprawie Hakansson i Stuesson v. Szwecja, seria A, nr 171.

Wyrok ETPCz z dnia 23 marca 1995 r. w sprawie Loizidou v. Turcja, skarga 15318/89, ECHR, seria A, nr 310.

Wyrok ETPCz z dnia 23 kwietnia 1996 r., w sprawie Phocas v. Francja, RJD 1996-IV, § 81.

Wyrok ETPCz z dnia 23 października 1997 r. w sprawie National&ProvincialBuildingSociety v. Wielka Brytania 23 października 1997r., RJD 1997-VII.

Wyrok ETPCz z dnia 22 czerwca 2004 r. w sprawie Broniowski v. Polska, skarga 31443/96.

Wyrok TK z dnia 26 kwietnia 1995 r., K 11/94, OTKZU 1995 r., cz. I, poz. 12.

Wyrok TK z dnia 25 lutego 1999 r., K 23/98.

Wyrok TK z dnia 12 stycznia 2000 r., P. 11/98, OTK 2000, nr 1 poz. 3.

Wyrok TK z dnia 10 października 2001 r., K 28/01, OTK ZU 2001/7, poz. 212.

Wyrok TK z dnia 20 stycznia 2002 r., K 39/00, OTK – A 2002, nr 1, poz. 4.

Wyrok TK z dnia 14 czerwca 2004 r., SK 21/03, OTK – A 2004/6, poz. 56.

Wyrok TK z dnia 20 marca 2006 r., K 17/05, OTK – A 2006, nr 3, poz. 30.

Wyrok NSA w Warszawie z dnia 28 sierpnia 1992 r., sygn. akt III SA 1154/92, OSP 1994, nr 4, poz. 70.

Wyrok SN w Warszawie z dnia 23 stycznia 2002 r., II Cz 139/09, Lex nr 54446.

## Akty prawne

Protokół Dodatkowy nr 1 do Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 20 marca 1952 r., Paryż (Dz. U. 1995 r., Nr 36, poz. 175).

Karta Praw Podstawowych z dnia 7 grudnia 2000 r. (Dz. Urz. UE 2012C 326.01, s. 391).

Konstytucja Rzeczypospolitej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483).

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1709).

Traktat Karty Energetycznej z dnia 17 grudnia 1994 r. (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 105, poz. 985).

## Biogram

**Karolina Muzyczka** – doktor nauk prawnych, adiunkt w Toruńskiej Szkole Wyższej – Kolegium Jagiellońskim w Toruniu. Autor publikacji z zakresu procedury administracyjnej, jak również uczestnik licznych ogólnopolskich i międzynarodowych konferencji naukowych poświęconych tematyce procedury administracyjnej. Jej zainteresowania badawcze związane są z ochroną interesu jednostki w procedurze administracyjnej i sądownictwie administracyjnym.